

RELATIE	ALG. MAATSCHAPPELIJK	ARBEIDSPROCES
<p>1 = $W \rightarrow t$: vanuit de wetenschappelijke kennis worden rechtstreeks technieken afgeleid, gebaseerd op of in functie van deze kennis.</p>	<p>1.1. kennis van elektrische stroom leidt tot elektrische lichtbron</p> <p>1.2. kennis van krachtenleer leidt tot hefboomen, katrollen</p> <p>1.3. kennis van natuurelementen leidt tot instrumenten om de kracht ervan te "stockeren" of te demonstreren.</p>	niet van toepassing
<p>2 = $t \rightarrow W$: de wetenschap maakt op haar beurt gebruik van technische hulpmiddelen: hoe geperfectioneerder de techniek, hoe meer mogelijkheden voor uitbreiding wetenschappelijke kennis.</p>	<p>2.1. hoe betere glas-slijptechnieken, hoe nauwkeuriger microscopisch onderzoek</p> <p>2.2. hoe exacter de technische meetinstrumenten, hoe exacter de meting (cfr. sterrenkunde).</p>	niet van toepassing
<p>3 = $M \rightarrow W$: niet alle wetenschappelijke kennis ontstaat vanuit de louter vrije creatieve scheppingskracht van de mens. Een belangrijk deel (hoe groot ?) van de wetenschappelijke kennis wordt rechtstreeks bepaald, geconditioneerd, ingegeven door de bestaande machtsverhoudingen.</p>	<p>3.1. ontwikkelen micro-elektronica-principes in opdracht van militaire machtsgroep</p> <p>3.2. ontwikkelen van nucleaire wetenschap i.o.v. belangengroepen.</p>	niet van toepassing

RELATIE

ALG. MAATSCHAPPELIJK

ARBEIDSPROCES

4 = $W \rightarrow M \rightarrow t$: een deel van de verworven wetenschappelijke kennis wordt in technieken omgezet, een ander deel niet; en deze keuze wordt bepaald door de bestaande machtsverhoudingen.

- 4.1. het tegenhouden door de petroleumlobby van het ontwikkelen van de elektrische auto-motor
- 4.2. het eerst toepassen van micro-elektronica-kennis in defensie- en ruimtevaart-technieken
- 4.3. het toepassen van nucleaire wetenschap als vernietigings-techniek

niet van toepassing

5 = $t \rightarrow M \rightarrow T$: een gedeelte van de technische mogelijkheden wordt effectief ook toegepast. Maatschappelijk gezien gebeurt deze toepassing en selectie nooit in een zuivere t - T-relatie. Steeds is er M als interveniërende variabele.

- 5.1. keuze van ondergrondse metro i.p.v. bovengronds tramverkeer
- 5.2. keuze van ontwikkelen bio-technologie i.p.v. staalindustrie
- 5.3. keuze van ontwikkelen kern-energie i.p.v. zonne-energie

- 5.a. gebruik van EDP als informatie-centraliserende Technologie en niet als decentraliserende Technologie.
- 5.b. ontwerpen van een technologie waarbij wordt uitgegaan van bestaande vormen van arbeidsorganisatie en -verdeling.

RELATIE	ALG. MAATSCHAPPELIJK	ARBEIDSPROCES
6 = $T \rightarrow t$: toegepaste techniek, dus technologie, kan rechtstreeks de techniek zelf beïnvloeden, onder de vorm van aanpassingen, verbeteringen, enz.	6.1. eens de computer wordt gebruikt neemt de micro-elektronische kennis meer dan proportioneel toe.	6.a. ergonomische verbeteringen.
7 = $W \rightarrow M \rightarrow T$: de invloed van wetenschappen, ook menswetenschappen, op T verloopt via M.	7.1. inschakeling van menswetenschappen om technologie op grote schaal te laten accepteren.	7.a. de toepassing van de Human Relations, ook van het Scientific Management van Taylor. 7.b. de meer actuele vormen zoals Quality Circles.
8 = $T \rightarrow W$: vanuit concrete technologie wordt nieuw wetenschappelijk inzicht mogelijk.	8.1. ruimtevaart, diepzee-onderzoek	8.a. fysische en psychische reactie van werknemers op VDU, asbest, ...

RELATIE

---

9 = T → M : de technologie is, als afspiegeling (gedeeltelijk) van M, enerzijds een bevestiging van de bestaande machtsverhoudingen. Anderzijds kan een wijziging in T de bestaande machtsverhoudingen in onevenwicht brengen.

10 = M → T : bestaande machtsverhoudingen worden rechtstreeks in T weerspiegeld. Nieuwe machtsverhoudingen leiden dan ook tot een andere soort T.

ALG. MAATSCHAPPELIJK

9.1. mechanisering leidde tot nieuwe machtsverhoudingen tussen land- en kapitaaleigendom.

10.1. in het China van de Mao-periode werd op zeer kleine schaal aangevoerd. In het post-Mao China wordt de klassieke grootschalige staalindustrie gepromoveerd.

ARBEIDSPROCES

9.a. mechanisering leidde tot andere machtsverhouding tussen ambachtshandwerker en machine-arbeiders.

9.b. EDP leidt tot andere machtsverhouding tussen topmanagement en middenkader.

10.a. overwicht van kapitaal op arbeid leidt tot algemene toepassing van lopende band-Technologie.